

„ A textil-, textilruházati és tisztítóipari ill. bőr- és cipőipari szakágazatokban a felnőtt-képzési igények felmérése, különös tekintettel a távoktató programokra” pályázat SZFK/10/2008.

Beszámoló a második kutatási szakasról
2009. február 1-től - 2009. május 31-ig

A kutatásnak ez a szakasza a 2. és a 3. részfeladatot foglalta magában:

2. részfeladat: Szakágazati workshopok szervezése

A Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület (TMTE) vezetésével és a kutatást végző szakemberekkel ill. a Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság társelnökeivel közösen egyeztetve alakítottuk ki a két workshop témaköreit.

Ennek megfelelően az

- Új módszerű felnőttképzésekkel a munkahelyek megőrzéséért, ill.
- A szakmai távoktatás új módszerei és lehetőségei a könnyűipari felnőttképzésben címmel rendeztünk workshopot.

A várható szakmai érdeklődők (vállalkozások, szakoktatással foglalkozók, stb.) számára meghívót küldtünk, továbbá a 2.500 pld. számú Textil Fórum 365.számában (2009.február) és a 367.számában (2009. április) hirdetést tettünk közzé. A TMTE www.tmte.hu honlapján folyamatosan értesítettük egyéni- és jogi tagjainkat a kutatással kapcsolatos eseményekről. A TMTE „Textilvilág” havi híradójában, valamint Textil Fórum 368.számában mindkét workshopról tudósítottunk.

2.1. Összefoglaló az I. workshop-ról (2009. febr.12.) **Új módszerű felnőttképzésekkel a munkahelyek megőrzéséért**

A 2009. február 12-én a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezete városligeti székházában „Új módszerű felnőttképzésekkel a munkahelyek megőrzéséért” mottóval meghirdetett workshop rendezvényen elsősorban a textil-, textilruházati ill. bőr- és cipőipari vállalkozások képviselői, szakoktatással foglalkozó intézményvezetők és szaktanárok vettek részt. Jelen voltak továbbá az MSZOSZ, a Textilipari Dolgozók Szakszervezete, a Pannon Textil Klaszter, a Bőr- Cipő- és Bőrfeldolgozó-ipari Tudományos Egyesület vezetői és szakképzésért felelős munkatársai.

Lukács Jánosné TMTE főtisztviselő-helyettes elnökletével folyt a „műhely-munka”, aki egy Gracian idézettel adta meg a rendezvény alaphangját: „Annyit érünk, amennyit tudunk, ismeretek híján úttalan a világ”. Az elnöki köszöntő és bevezető után az ismertető előadások következtek.

Kutasi Csaba (TMTE) a folyó kutatásról adott - prezentációval alátámasztott - tájékoztatást és a szakmai felnőttképzés új formáira hívta fel a figyelmet. Először a tudás-intenzív gyártás fontosságáról beszélt, mint a versenyképesség fenntartásának legfőbb tényezőjéről. Idézett az MTA Szakmai Bizottság jelentéséből, miszerint kontinensünkön az az általános kérdés, hogy „Az emberek hogyan, mikor és miért tanulnak?”. Nálunk az aktuális kérdés sajnos úgy szól, hogy „Az emberek jelentős része miért nem tanul?”. Kiemelendő még több megállapítás is, pl. „Az oktatási rendszer nyitása a felnőttkori tanulás irányába nem valósult meg; A magyar oktatási rendszer nemhogy csökkentené, hanem éppen konzerválja és újrateregetti a társadalmi egyenlőtlenségeket” stb. Az előadó aláhúzta a „Tanulás Életen át” (TÉT) fontosságát, mondván tét a TÉT. Szó esett a EU munkaerő-piaci oldalról megközelített szakképzéséről és a honi „textiles helyzet” eltérő vonatkozásairól. A hazai szakképzés-fejlesztési stratégia elemei (minőségi szakképzést mindenki számára; hatékonyabb szakképzés-irányítási és finanszírozási rendszert; fejlettebb információs rendszert) is felelevenítésre kerültek. Az előadó ismertette a textil- és textilruházati vállalkozások által megfogalmazott, az ideálisan felkészített pályakezdőkkel kapcsolatos elvárásokat, különös tekintettel az optimális szakmai alapokra. A szakoktatási segédletek helyzete és a naprakész ismeretek közvetítése is napirendre került. A „Munkaadói kezdeményezésű szakképzésvezérlés” megvalósításának fontossága szintén megfogalmazódott.

A felnőttképzési igények felméréseivel, a távoktató programok elindításával kapcsolatos munka előzményeként kiemelte az előadó, hogy a Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság

(KÁPB) kezdeményezte, hogy a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet (NSZFI) támogasson kutatási tevékenységet az egyes könnyűipari szakágazatokat érintő felnőttképzési igények felmérését elősegítve és a távoktatás elterjesztését szorgalmazva. A KÁPB a meglévő munkahelyek megőrzését, a fluktuáció miatt megüresedő munkakörök zökkenőmentes betöltését tartotta szem előtt a téma pályáztatásos kidolgoztatásával. Az NSZFI a hasznos kezdeményezést felkarolta, pályázatot írt ki, majd a TMTE gesztorálásával beadott pályázatot támogatólag elfogadta. Az előadó ezúton külön köszönetet mondott a KÁPB-nek a textil-, textilruházati-, tisztító- és bőr-ill. cipőipari munkaadók és munkavállalók nevében is.

A kutatás első szakasza lezárult, a helyzetfeltáró adatgyűjtés megtörtént, folyik az adatelemzés. Összesen 134 vállalkozást keresett meg a TMTE, hogy információadással segítse a munkát. Eddig 91 vállalkozás (14.226 foglalkoztatott képviselésében) küldte vissza a kérdőívet. A 27 kérdésből álló kérdőív különböző humán erőforrás adatok (szakképzettség, nemek és életkor-csoportok szerinti megoszlás, számítógép-használat, stb.) és képzés-fejlesztési vonatkozások (pályakezdők felkészültsége, felnőttképzési igények és javaslatok, távoktatás lehetősége, stb.) megismerésére fókuszált. Az eddigi adatfeldolgozás alapján kiderült, hogy a válaszadó vállalkozások dolgozóinak 36,9 %-a betanított munkás, nem rendelkezik a profilba vágó szakképesítéssel. A fizikai dolgozók 17-20 %-a képes csak számítógépet kezelni, Internetet használni. A legalább egy idegen nyelvet beszélők köre a szakközépiskolát végzettek és technikusok körében 10,4 %-ot tesz ki, a szakmunkások 2,1 %-a tud idegen-nyelvet. A felmérésben résztvevő dolgozók közel 7 %-a vett részt felnőttképzésen az elmúlt két évben. Legfontosabb oktatásként a többség a gyakorlati továbbképzést jelölte meg, ezt az elméleti továbbképzések igénye követi. Ezután, a gyakorlati- és elméleti ismeret-felújítás szükségességét az idegen-nyelv oktatás előzi meg a rangsorban.

A képzési formákat tekintve a vállalkozáshoz kihelyezett oktatás került az első helyre, a távoktatás - feltehetően a képzési forma ismerete hiányában - egyelőre háttérbe szorul. Az előadó szólt a távoktatás hazai vonatkozásairól és röviden kitért az elektronikus tanulás (e-learning) jellegzetességeire. Egy példa is szóba-került, amely az Acrobat Connect webkommunikációs rendszert, a Trivantis CourseMill tanulás-szervezési keretrendszert és a Lectora 2008 szerzői szoftvert foglalja magában. Erről gyakorlati bemutató keretében ismerkedhetnek meg a II. workshop résztvevői április 16-án.

Az előadó jelezte, hogy a TMTE - a KÁPB gesztorálásával - tervezi a 2009. őszén záruló kutatás továbbfejlesztését. Ennek során a kutatási eredmények hasznosítása a „Textil-Ruházati Obszervatóriumok Európai Hálózata a Foglalkoztatásért és Képzésért” c. projektben is célszerű. A munkaerő-piaci kihívásoknak megfelelő alkalmazkodó-képesség fokozása, a „jó gyakorlatok” mindenki számára történő megismerésének elősegítése is jövőbeni cél. A létrejövő „Európai Megfigyelő Központok” munkájában való részvétel, az előrejelzési kapacitások tevékenységének hatékony segítése szintén előtérbe kerül. A kutatási, képzési piacra való további betörés (KÁPB, TMTE-EDUTEX) lehetősége szintén újabb hasznosítási területet kínál. A szakágazatokat érintő ismeretfelújító- és továbbképzési tematikák kidolgozása, további távoktató programok elkészítése, ill. más iparágak részére is fontos információk átadása is jövőbeni feladat. Befejezésül néhány TMTE biztosította szakoktatási segédletre és EU-s textiles oktató program hívta fel a figyelmet Kutasi Csaba.

Keleti Tamás a Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság (KÁPB) munkavállalói oldalának társelnöke (a Textilipari Dolgozók Szakszervezete főtítkára) először a KÁPB megalakulásáról, tevékenységéről beszélt. Elmondta, hogy a 2004. tavaszán létre-jött KÁPB, a bőr-, ruha- és textilipar területén tevékenykedő azon szakmai- és érdekvédelmi szervezeteket - mind a munkavállalói-, mind a munkáltatói oldal részéről - tömörítve, amelyek készek az együttműködésre, a közös gondolkodásra, az érdekegyeztetés szélesítésére, a szociális dialógus erősítésére, továbbá készek bekapcsolódni az EU-n belül működő ágazati párbeszédbe. A munkavállalók és munkáltatók megegyezésen alapuló együttműködésének elősegítése az ágazat versenyképességének fenntartása érdekében is rendkívül lényeges.

A társelnök külön kiemelte a közbeszerzések terén végzett erőfeszítéseiket. A prekonceptiók alapján létrejövő kiírások jogilag ugyan nem támadhatók, de sok kívánnivalót hagynak maguk után. Hiányolják a közbeszerzések tárgyának ellenőrzését, megoldatlannak tartják a közbeszerzések utólagos monitorozását. Több fórumon hangot adtak annak, hogy a közbeszerzéseknél esetenként fellelhető anomáliák mielőbbi felszámolását garantáló hatékony intézkedések mennyire időszerűek és sürgetően szükségesek.

A TMTE irányításával folyó kutatás megállapításai közül kiemelte a KÁPB munkavállalói oldalának társelnöke, hogy az eddigi felmérésben érintett 14 ezer főt meghaladó dolgozó a textil-, textilruházati- és textiltisztító ill. bőr- és cipőiparban az összesen a foglalkoztatottak 25-30 %-t teszi ki. Így a nagyszámú és széleskörű információk alapján már most fontosnak látszik a kutatás utáni időszakokban megoldási modulok kialakítása is.

A munkahelyek megőrzéséhez a folyamatos és a piaci igényekhez jól alkalmazkodó képzések elengedhetetlenek. Az előadó hangsúlyozta, hogy ehhez a források terén többféle lehetőség áll a vállalkozások rendelkezésére. Többek között a Szociális és Munkaügyi Minisztérium mintegy 20 mrdFt-ot biztosít, de vannak más pályázati lehetőségek is:

- az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány kezelésében 5,9 mrdFt vár felhasználásra;
- az Állami Foglalkoztatási Szolgálat ilyen-irányú lehetőségei 10 mrdFt-ot tesznek ki, és amennyiben a teljes forrás háttérrel felsorolnánk, az 50 mrdFt-hoz közelítenénk – mondta Keleti Tamás.

Lényeges azonban, hogy csak olyan vállalkozás pályázhat eredményesen a munkahelymegtartó támogatások valamelyikére, amely piacképes termékek előállítását ill. értékesítését tudja garantálni, visszaesése átmeneti jellegű és - többek között - az igénybe vett támogatás időtartamával megegyező idejű továbbfoglalkoztatást vállal. Az egyéb okból (pl. piaci igények tartós hiánya, szervezetlenség, hibás vagy elmaradt fejlesztések, gazdaságtalan termelés, piacképtelen termékek, marketing hiányosságok, stb.) válságos helyzetben lévő vállalkozások esetében nehezen értelmezhető a válság miatti átmeneti jelleg. A segítségre azok számíthatnak, akik a bekövetkezett gazdasági- és pénzügyi válság következtében kerültek nehéz helyzetbe, így a támogatással versenyképességüket, továbbműködésük esélyeit megőrizhetik.

A KÁPB társelnöke végezetül beszámolt a többségben nőket foglalkoztató munkáltatóknál folyó kutatásról, amely az ágazat versenyképességét, az esélyegyenlőség helyzetét és további lehetőségeit vizsgálja több minisztériumi apparátus közreműködésével is. Beszélt nemzetközi eredményeiről, pl. a kezdeményezésükre létrejött Kínával kötött megállapodásról ill. a termékek eredet-feltüntetését szigorító egyeztetésekről (az EU vám-pénzügyi- és adó-biztosával folytatott személyes tárgyalásokról).

Tomor János (a KÁPB munkaadói oldalának társelnöke, a Magyar Könyvűipari Szövetség elnöke) hangsúlyozta, hogy az élet átírta a műhelymunka programját is. Rámutatott arra, hogy a az EU-ban egyedi vállalati problémák orvoslására nincs esély. Azonban, ha egy iparcsoport képviseltében lobbiznak, úgy foglalkoznak a felvetéssel és rendre eredmények mutathatók fel. Bízta a jelenlevőket, hogy közérdekű problémáikkal forduljanak hozzájuk.

Lukács Jánosné TMTE főtitkár-helyettes ezután felhívta a résztvevők figyelmét a március 19-21. között a TMTE szervezésében Bányaterenyén megvalósuló „Termelékenység fejlesztés a ruhaipari vállalkozások versenyképesség javítása érdekében” tárgyú középvezetői továbbképzésre. Hasonlóan említést tett a „Nemzeti Technológiai Platform a magyar textil- és ruhaipar megújításáért” (TEXPLAT) c. önkéntes szakmai szerveződés létrejöttéről és tevékenységéről.

A hozzászólók számos kérdéssel foglalkoztak.

- Többen a bizonytalan gazdasági helyzet miatti rövid előre-látás okozta problémákról szóltak, egyetértve a tanulás fontosságával.
- Számos hozzászóló fogalmazott meg problémákat az új OKJ (Országos Képzési Jegyzék) rendszer általános és szakágazati vonatkozásait illetően.
- Többen kérték, hogy az NSZFI által végzendő OKJ tananyag-fejlesztésekbe a TMTE szakértői jobban kapcsolódjanak be.
- Volt, aki arra hívta fel a figyelmet, hogy a rész-szakképesítések terén (pl. textil termék-összeállító /korábban varrómunkás/) érdekeltek a Munkaügyi Központok.
- Szóba-került az, hogy a tanárok továbbképzése főként anyagi kérdés, nemcsak a tanfolyami díj, hanem a képzésen résztvevő tanár helyettesítési költségei is kompenzálандóak lennének.
- Elhangzott: el kellene érni, hogy a felnőttképzést is úgy finanszírozzák, mint az iskolarendszerű nappali képzést.
- Továbbá többek részéről megfogalmazódott, hogy a készülő tanulmányban kerüljön kimunkálásra a kérdőívet kitöltő vállalkozások mérete az egyes válaszok tekintetében (létszám szerinti differenciálás, különös tekintettel a mikro-vállalkozásokra, egyéb kis cégekre).

Az észrevételeket és véleményeket a TMTE kutatási szakértői köszönettel vették. Egyúttal jelezték, hogy azon észrevételeket, amelyeket a kutatás összegzése során saját hatáskörben figyelembe tudnak venni, azokat beillesztik a tanulmányba. Az illetékeségből más szervek felé továbbítandó megjegyzéseket pedig eljuttatják a beavatkozásra jogosult címzettekhez.

A közel négy órás workshop **Lukács Jánosné** zárszavával ért véget. A TMTE főtitkárhelyettese külön rávilágított arra, hogy a textil-, textilruházati ill. bőr- és cipőipari termékeknél többek között az iparművészeti alkotások a nagyobb hozzáadott értékű, így egyértelműen a versenyképes termékek megtestesítői.

2.2. Összefoglaló a II. workshop-ról (2009. április 16.)

A szakmai távoktatás új módszerei és lehetőségei a könnyűipari felnőttképzésben

A TMTE 2009. április 16-án rendezte a második workshopot „A szakmai távoktatás új módszerei és lehetőségei a könnyűipari felnőttképzésben” címmel a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezete székházában.

Dr. Pataki Pál TMTE elnök megnyitójában hangsúlyozta, hogy a földrajzi távolságokat áthidaló, elektronikus úton folyó szakmai képzések kiemelkedően fontosak a könnyűipari elméleti tárgykörök oktatása során. A korszerű távoktatási forma kihasználásában számos tennivalója van a textil-, textilruházati-, tisztítóipari ill. bőr- és cipőipari vállalkozásoknak és a szakmai egyesületeknek is – mutatott rá a TMTE elnöke. Ezt követően az előadásokra került sor.

A távoktatás szerepe és gyakorlata a ruhaipari szakmák oktatásában címmel **Benczik Judit** igazgatóhelyettes (Modell Divatiskola) tartott prezentációval szemléltetett előadást. Először utalt az EU lisszaboni stratégiájára, miszerint a digitális műveltség terjesztése ill. az információs és kommunikációs technológiák oktatásban történő nagyobb részarányú igénybevétele prioritást élvez. A távoktatást főként azok részére támogatják, akik bármilyen okból (földrajzi elhelyezkedés, társadalmi helyzet, speciális igények) nehezen jutnak hozzá a tanuláshoz. Az e-learning (elektronikus tanulás) nemcsak jobb hozzáférést biztosít az ismeret-elsajátításhoz és az önálló tanuláshoz, hanem a jelenünkben jellemző interaktivitás fontosságára is ráirányítja a figyelmet. Az előadó rámutatott a képzésben résztvevő felnőttek és tanulóifjúság közötti különbségek kiemelt kezelésére (iskoláskorúaktól elszeparált oktatási helyszín, sajátos körülményeik akceptálása, egyénre szabott előrehaladási ütem, stb.).

Az optimális távoktatásban hatékonyan elsajátítható digitális tananyagokra van szükség, amellyel főként az elméleti képzésre fordítandó idő váltható ki (a gyakorlati képzést a korábban tökéletesnek hitt video-anyagokkal sem lehet - még részben sem - kiváltani). Az oktató megváltozott feladatát döntően a hallgató egyedi segítése, ismeretszerzésének irányítása, azaz tutorálása képezi. Az ismeretelsajátítás nyomán követése hangsúlyosabbá válik, ezért a visszajelzések elemzése, a hatékony ellenőrzés megvalósítása elsődleges. A felnőtteknek készülő digitális tananyagoknál figyelembe kell venni, hogy a korábbi munka- és élettapasztalatokra jól lehet építeni, továbbá a szakmában fellelhető valóságos problémák feldolgozásra kell koncentrálni.

A kombinált, a hagyományos és on-line oktatási technikákat ötvöző „blended learning” alkalmazásának fontosságát külön kiemelte Benczik Judit. A valóságos és virtuális tanteremben folyó tanulási formák, a személyes és távkonzultáció együttes alkalmazása, a jegyzetformájú és digitális tananyagok felhasználása mind előtérbe kerül e formánál. Az élenjáró info-kommunikációs eszközökkel el kell érni, hogy a tananyagok alkalmasak legyenek a kooperatív feldolgozásra, de mégis egyénre szabottan álljanak rendelkezésre. A hagyományos és elektronikus tanulási környezet adta előnyök jól kihasználhatók, ha ezek együttes alkalmazására optimálisan kerül sor. A blended learning során is természetesen nagy szerep hárul az ismeretelsajátítást hatékonyan segítő és a vizsgára felkészítő oktatási szakemberre (tutor, mentor). A hagyományos tanulási formáknál elsősorban a pszichomotorikus és interperszonális (személyek közötti) képességek fejlesztésére van mód, így hosszabb idő alatt a kisebb létszámú és aránylag homogén tanulócsoportoknál garantált az eredmény. Az elektronikus képzést jellemző interaktív tudáelosztás szoros és hatékony kommunikációt (amely szinkron és aszinkron egyaránt lehet) igényel a tanár és a hallgató

között. A különböző on-line tartalmak, a webfelületek adta lehetőségek (internetes oldalak, digitális tananyag letöltése, elektronikus levelezés) széleskörű lehetőségeket kínálnak a képzés során. Előtérbe kerülhet a mobil learning akár mobiltelefonok, laptopok használatával. Az elektronikus komponensek lehetővé teszik nagyobb létszámú és földrajzilag jelentősen elkülönülő csoportok hatékony oktatását. Az idő- és térbeli kommunikációs korlátok megszűnnek, az egybefüggő időigények nagyon lerövidülnek a korszerű képzési formáknál. Ugyanakkor az oktató magyarázó szerepe helyett az irányító és értelmező funkció kerül előtérbe.

Az előadó összefoglaló táblázatokban ismertette a hagyományos jelenléten alapuló és az elektronikus távoktatás tanulási környezet jellegzetességeit a női felsőruházati cikkek szerkesztése és modellezése tárgykorban. Ennek során a formális és informális, a szinkron és aszinkron ill. az egyéni tanulást segítő képzési formák kerültek górcső alá.

- A hagyományos osztálytermi, formális képzésnél az oktató által irányított szerkesztési feladatok, a kooperatív csoportmunka, az egyénileg megoldott feladatok megbeszélése - pl. a konkrét testalkattal kapcsolatos gyakorlati munka - jellemző. A hagyományos osztálytermi, de informális oktatás során az egyéni munkatapasztalatok megvitatása, a munkamódszerek átadása és a tényleges szerkesztési és modellezési műveletek szimulálása ill. konkrét problémák megoldása kerül a fókuszba.
- A szinkron jellegű (az oktatás során közvetlen kapcsolat-tartásra alkalmas), virtuális együttműködési lehetőség esetén a vezetőtanár irányításával és támogatásával kerül sor a tanfolyami modulok feldolgozására. Az elektronikus tananyag elsajátítása részben témavezetéssel, részben a konzultációs lehetőség segítségével valósul meg. Az aszinkron (a nem valós idejű kapcsolaton alapuló) távoktatási forma alkalmával a tanfolyam hallgatói közös levelező-listán vitathatják meg a problémákat, a webtananyag ellenőrző feladataihoz, tesztlapjaihoz e-mail útján jutnak hozzá.
- Az egyéni (önálló) tanulási formánál kidolgozott szerkesztési és modellezési webtananyagot, inter- és intranetes hálózaton hozzáférhető on-line forrásanyagokat és szimulációs feladatokat (méretvétel, testalkati sajátosságok felismerése, divatrajzolvasás, stb.) kapnak a tanfolyam résztvevői. A tananyag elektronikus adathordozón (CD, DVD) ill. nyomtatott munkatankönyvekkel válik hozzáférhetővé. A beépített on-line önértékelési tesztek adnak lehetőséget az ismeretsajátítás kontrolljára.

Bencsik Judit végezetül hangsúlyozta, hogy a könnyűipari szakmák oktatásánál kiemelt szerepet kap a folyamatosan megújuló szemléltetés, elengedhetetlenek a hatékony gyakorlati foglalkozások, így alapvető a digitális elméleti tananyag és a gyakorlat egységének tökéletes megvalósítása. Az optimális e-learning tananyagok a szaktanári munka újjászervezését igénylik, a magas színvonalú szemléltetés folyamatos megújítását szorgalmazzák, továbbá a kötetlen ismeretszerzés újrendezett módjaira adnak lehetőséget. Így valósulhat meg az alapvető cél, miszerint a végzett tanulók és a továbbképzett felnőttek a vállalkozások igényeihez tökéletesen illeszkedő felkészültséggel tudnak a munka világában helytállni.

Az Infotéka Software Kft. által elhangzott előadások **„Költséghatékony távoktatás egyszerűen? – Modern web-kommunikációs technikák alkalmazása az oktatásban”** témakörökkel foglalkoztak.

Az Infotéka Software Kft.-t 1991-ben alapították, tevékenységüket ügyviteli szoftverek fejlesztésével, értékesítésével és technikai támogatásával kezdték. Sikeres - többszörös COMFAIR díjas - szoftvereikkel egyre bővült partnerlistájuk. 1994-ben szoftver-felhasználóik számára Felhasználói Klubot hoztak létre, 2007-től elsőként bevezették az on-line számítógépes segítségnyújtást. Később on-line ügyviteli előadások szervezésébe is belevágtak, majd az egyszerűen igénybe-vehető távoktatás területével bővültek virtuális és flash szolgáltatásaik. Magyarországon a valós idejű, ún. szinkron távoktatással elsőként és egyelőre egyedülként foglalkozik az Infotéka Kft.

Simon Imre kereskedelmi menedzser (Infotéka Software Kft.) az Adobe Acrobat Connect Pro web-kommunikációs rendszerről - működtetés konkrét ruhaipari oktatási példák felhasználásával - tartott ismertető előadást. E web-kommunikációs rendszer egy valós idejű

vagy igény szerint használható kommunikációs felület élő vagy felvett képi és hanganyaggal, jegyzetelési lehetőséggel (bárhol használható, ahol van megfelelő sávszélességű internet).

Az előadó a szinkron (valós idejű) e-learning lehetőség előnyeit hangsúlyozva kiemelte, hogy a távolság áthidalása nem gond (akár külföldön is be lehet kapcsolódni a virtuális tanterembe), kis számítástechnikai ismeret elég használatához. Nincs szükség szoftvertelepítésre, az internet böngészőből működtethető. A kor követelményeihez jobban igazodik, optimális munkaidő beosztást és költségmegtakarítást tesz lehetővé.

A konzerv előadás (digitalizált archív felvétel lehetősége) során a virtuális tanterembe be lehet csatlakozni, a tanuló egyszerűen bekapcsolódhat a képzésbe. Előnyös, hogy az előadás anyaga bármikor megállítható, visszapergethető. A tudáselsajátítás interaktív tesztekkel valós időben ellenőrizhető, azonnali eredményközlést biztosít.

Az alkalmazható prezentációs technikák széleskörűek. Lehet power-point előadás, bejátszhatók video-felvételek. Adott ábrán a bejelölt részt a tanuló is látja, a felnagyított képrészletek a megfelelő képfelbontás értelmében jó színvonalon követhetők. A virtuális rajztábla használata további előnyös grafikai szemléltetést tesz lehetővé. A publikus dokumentumok közvetlen letölthetők (pl. tudástár, forrásanyagok hozzáférhetők, nem kell az interneten keresni). Az interaktivitást nemcsak a már említett valós idejű tesztek (végén részletes kiértékeléssel, pl. összes kérdésből a helyesen megválaszolt kérdések száma, pontszám, előmenetel jellemzése), hanem egyéb megoldások (pl. legördülő listadoboz, stb.) is fokozzák.

A web-kommunikációs rendszer bemutatása során több, szakmai illusztrációnak is helyt adott Simon Imre. Az érdeklődők betekintheztek a 20-as 30-as évek viselettörténetével, a vasalástechnológiával kapcsolatos tanórai power point prezentációkba, részleteket láthattak a „Fedezzük fel színeinket” ill. „a Szín-vitaminok” c. video összeállításokból is. A tananyag elsajátítás mérésére egyes ruhaipari témák tesztjeit, innovatív textilipari eljárásokkal kapcsolatos feladat-példákat mutatott be az Infotéka munkatársa.

Az előadó végül hangsúlyozta, hogy ha a koncepció jól van megtervezve, akkor 21. századi távoktatás valósítható meg ezzel a - bérleti konstrukcióval is igénybe-vehető - web-kommunikációs rendszerrel.

Laczkó János ügyvezető igazgató (Infotéka Software Kft.) a Trivantis CourseMill (Learning Management System –tanulásszervezési keretrendszer) és a Lectora 2008 Professional (szerzői tananyagfejlesztő szoftver) bemutatásával foglalkozott előadásában.

A Trivantis CourseMill kapcsán bevezetőjében elmondta, hogy a CourseMill egy fejlett keretrendszer. Ez - szemben a nyílt forráskódú rendszerekkel -, egy korlátlan számú felhasználói licenc mellett, magas szintű ügyféltámogatással, folyamatos termékfejlesztéssel és az egész világra kiterjedő referenciákkal rendelkezik. A Trivantis Lectora és CourseMill szoftvermegoldások tehát igen elterjedt, széleskörűen kipróbált, szabványos megoldások. E tanulásszervezési keretrendszer könnyen telepíthető, a szerveroldali szoftver jellemzi, tanulók haladásának nyomon-követésére is alkalmas, biztonságos (jelszóval védett).

A CourseMill segítségével a tananyagok a webböngészőn keresztül hozzáférhetővé válnak, hatékony hallgató-tanár kommunikáció valósítható meg, továbbá a tananyag elsajátítása jól követhető. Ezen kívül többek között tudás webáruház is működtethető. A tananyagvédelem biztonságosan megoldott (ne lehessen részben vagy egészben eltulajdonítani). A CourseMill előnye más keretrendszerekkel szemben, hogy egyszeri beruházást követően nincs további éves költség (royalty, sem kötelező ügyféltámogatási díj).

Az Infotéka Kft. 2009 nyarán bevezeti a CourseMill keretrendszert hostolható, azaz bérelhető formában is.

A Lectora 2008 Professional szerzői szoftver, amellyel könnyen létrehozhatók e-learning tananyagok, tananyag rendszerek. Külön előnye, hogy nem kell programozási ismeret a használatához. A Lectora széleskörűen használható (250 galéria, az akciókhoz segítség áll rendelkezésre, Drag and Drop funkciót biztosít, adott a szimuláció pl. grafika bevitelének lehetősége a szerkesztő képernyőbe). Egyszerű hang- és videofájl importot tesz lehetővé, a

mobil e-learning lehetősége is fennáll. Magas színvonalú szemléltető eszközháttér biztosított akár animációkkal. Kinyomtatható tananyag-részeket tesz lehetővé, s mindezt annak is, aki nem tud programozni. Aszinkron felmérést tesz lehetővé (teszt egy vagy több helyes válasszal, hiányzó szövegrészek kitöltése, fogalmak párosítása, rövid válaszok kérdésekre). A rendszeren belül lehetőség nyílik a nyomkövetésre, segítve ezzel a tanulót a tananyag elsajátításában. Végezetül megemlítette Laczkó János, hogy a Lectora az SCORM (Sharable Content Object Reference Model) szabvány kritériumait kielégítő tananyagfejlesztő szoftver, amely a világon legerősebb és legtöbb díjjal rendelkező Rapid E-Learning szerzői megoldás.

3. részfeladat: Kísérleti távoktató programcsomag tematika fejlesztése és értékelése, DVD készítése

3.1. Tananyagfejlesztés, forgatókönyvek készítése

A textilipar, a textilruházati ipar, a bőr- és cipőipari és a textiltisztító ipar szakterületéről bevontunk műszaki- és szakoktatással foglalkozó szakembereket, hogy állítsák össze egy-egy távoktatási program forgatókönyvét.

A bevont szakemberek részvételével egyeztető megbeszélést folytattunk a forgatókönyv szerkezetének és tartalmának meghatározására, figyelembe véve a négy szakágazat szakmai sajátosságait és a vállalkozások szakmai igényét is. Utóbbira vonatkozóan elemeztük és értékeltük az első szakaszban lezárult kérdőíves felmérés III. 11. pontjában szereplő kérdésekre adott válaszokat. A kérdőíves felmérőlapon egy részletes témakörrajz alapján a vállalkozásoknak lehetőségük volt bejelölni vagy megnevezni azokat a témaköröket, amelyeket egy távoktató program tematikájába a vállalkozásuk szakterületéről beépíteni javasolnának.

A forgatókönyvek elkészítése során a gyakorlati ismereteket megalapozó korszerű szakmai elméleti ismeretek kidolgozására helyeztük a hangsúlyt, így azok - véleményünk szerint - akár OKJ-s képzések, iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli, valamint egyéb (ismeret felújítás, továbbképzés) során hasznosíthatók.

A forgatókönyveket a következő témákban dolgoztuk ki:

1. Textilipari ismeretek elmélet

Vezető szakértő: Kutasi Csaba

2. Konfekcióipari alapismeretek

Vezető szakértő: Benczik Judit

3. Vegytisztító, kelmefestő, mosodás – OKJ-s képzés elmélet

Vezető szakértő: Elterné Szécsi Margit – Horváth Józsefné

4. A cipőjavítás technológiája

Vezető szakértő: Ferenczy Aranka

5. Szakmaspecifikus vállalkozói ismeretek – ez a forgatókönyv igény szerint önálló modulként kiegészítheti az 1-4. sorszámú tematikákat.

Vezető szakértő: Ferenczy Aranka

A forgatókönyvek alapot képeznek arra, hogy a kutatási területen működő vállalkozások igényeihez illeszkedő szakma specifikus távoktatás elinduljon a technológiai sajátosságok figyelembevételével, mikro, vagy kisvállalkozásokra adaptálva. A szakma specifikus vállalkozási ismeretek c. forgatókönyv lehetővé teszi, hogy a szakterületre jellemző mikro, kis- és középvállalkozások a műszaki-technológiai ismeretek mellett elsajátítsák a vállalkozások operatív működtetéséhez szükséges alapvető ismereteket is.

E tematika kidolgozása során a vállalkozások versenyképes fejlesztésének szempontjait tartottuk szem előtt.

Az elkészült forгатókönyveket főleg vállalkozások vezetői és HR munkatársai számára küldtük ki véleményezésre (ehhez értékelőlapokat készítettünk).

Az értékelőlap mintát csatoljuk.

Az értékelő lapokat szakágazatonként a továbbképzésekre leginkább fogékony érdeklődő cégek részére küldtük meg.

Értékelési szempontként a következőket jelöltük meg:

- téma időszerűsége, alkalmassága,
- a tananyag felhasználhatósága hagyományos és elektronikus tanulási környezet kombinálása során,
- oktatási segédletek (tankönyv, jegyzet, stb.) hiányának pótlása, kiegészítése

A vállalkozások részéről beérkezett **összesített értékelő lapokat** a csatolt mellékletek tartalmazzák.

3.2. Távoktató program kidolgozása (DVD)

Az elkészített forгатókönyvek alapján a **bemutató DVD céljára a „Textilipari ismeretek” c. forгатókönyvre épülő tananyag kidolgozását választottuk**, mivel ez a tananyag tartalmazza kutatási terület szakágazatainak alapvető anyag- és technológiai ismereteit. A szakmai innovációk az alapanyagok területén a legjelentősebbek és meghatározóak a termékek hozzáadott értékének növelésében.

Az iskolarendszerű és az iskolarendszeren kívüli képzésben megszerezhető ismereteken túl a DVD tananyaga olyan átfogó és naprakész ismeretanyagot tartalmaz, amely lépést tart a korszerű tudás követelményeivel. Az összeállításnál szempontunk volt az is, hogy a sok esetben csak idegen nyelven elérhető szakirodalom is eljusson a felhasználókhoz.

A tananyag egyénileg feldolgozható, értelmezhető, de felhasználása során konzultációs lehetőséget is biztosítunk egyéni kérésre.

A tananyagot a 10 osztályra épülő szakmai képesítésekhez ajánljuk.

A távoktató program használata nem igényel magasabb szintű informatikai képzettséget, alapfokú számítógép felhasználói ismeretekkel működtethető.

A kidolgozott a program hét fejezetből és több mint 500 diaképből áll.

Tartalom:

Bevezetés

- I. Szálasanyagok, nyersanyag-összetétel szabályai, fonalgyártás
- II. Kelmeképzési eljárások
- III. Textilkikészítési ismeretek
- IV. Anyagvizsgálatok, fontosabb önkéntes minőségrendszerek
- V. Fogyasztóvédelmi ismeretek
- VI. Innovatív textilszerkezetek
- VII. Környezetvédelem és környezetgazdálkodás

A fejezetek végén **tesztfeladatok megoldásával ellenőrizhető** a tudáselsajátítás, a hallgatók előmenetele.

A távoktató DVD program fejlesztője Kutasi Csaba az NSZFI kutatási projekt szakmai vezetője. A képzési program a szakterületek elismert szakembereiből álló team (Dr. Borsa Judit, Orbánné dr. Piskó Ágota, Barna Judit, Lázár Károly, Szabó Rudolf) útmutatásai és Varga Áron grafikai terve alapján jött létre.

A távoktató anyag főként blended-learning formában hatékony. A termelő, forgalmazó és tisztító vállalkozások résztvevői ill. az iskolarendszerű szakoktatást folytatók ilyen kombinált szakmai képzést (pl. elméleti ismeretek távoktatással és konzultációs lehetőséggel, gyakorlat jól felszerelt képzőhelyen) támogatnak.

Ennek figyelembevételével a távoktató tananyag felhasználható az alábbi OKJ-ben szereplő képzések elméleti oktatása során:

4-es szakmacsoport

3121502 Népi kézműves (csipkekészítő, kézi- és gépi hímző, szőnyegszövő, takács)
5421102 Bőrműves
5421107 Divat- és stílustervező
5421116 Textilműves
5421105 Díszlet- és jelmeztervező asszisztens

10-es szakmacsoport

3354203 Fonó, kötő és nemszött-termék gyártó (fonó, kötő, nem-szött)
3154201 Kalapos, sapka és kesztyűkészítő (kalapos, sapkakészítő; kesztyűs)
3352105 Könnyűipari géprendszer üzemeltetője (könnyűipari gépkezelő, rostfeldolgozó)
5454201 Könnyűipari technikus (könnyűipari gyártásközi és termékminőség ellenőr; textil- és ruhaipari technikus)
5154202 Szabász
3354205 Szabó (fehérmű-készítő, lakástextil-készítő, munka- és védőruha-készítő, textiltermék összeállító, csecsemő- és gyermekruha készítő, férfi szabó, női szabó)
3354206 Szövő
3354208 Textilszínező, kikészítő
3381402 Vegytisztító, kelmefestő, mosodás

11-es szakmacsoport

3121301 Szita-, tampon- és filmnyomó

17-es szakmacsoport

3134101 Bolti eladó (Ruházati eladó)
5234105 Kereskedő (Ruházati kereskedő)

A felsorolt képzéseken kívül további könnyűipari szakmák oktatása (pl. cipőipari képzések) során is hasznosítható a „Textilipari ismeretek” c. tananyag.

Budapest, 200. június 30.

Dr. Pataki Pál
TMTE elnök

Lakatosné Győri Katalin
kutatás vezető